

Soeker.

Pieter Cilliers. Pretoria: Protea Boekhuis, 2011. 438 pp. ISBN: 978-1-86919-435-2.

DOI: <http://dx.doi.org/10.4314/tvl.v49i2.24>

Anderhalf dekade na die verskyning van Pieter Cilliers—gerekende televisieregisseur, -joernalis en -vervaardiger—se epogmakende outobiografie, *'n Kas is vir klere* (1997), kan dit steeds beskryf word as “ontroerende ontboeseming” (soos Cecile Cilliers destyds in *Rapport* daarna verwys het). Hierin rekonstrueer Cilliers 'n chronologiese weergawe van sy aangrypende lewensverhaal waarin sy sielestryd teen sy “andersheid” sentraal staan.

Reeds as jong seun word Cilliers bewus van sy homoseksuele oriëntasie, wat hy—geïndoktrineer deur Calvinisme—vir baie jare lank met alle mag en krag ontken, hoofsaaklik vanweë sy “heilige ontsag vir die hel” (63). Sy verbete pogings om sy seksualiteit te besweer het tot gevolg dat hy mettertyd verskeie (futele) verhoudings met die teenoorgestelde geslag aanknoop.

Later—as student in die teologie—wend hy hom selfs tot 'n psigiater wat aversietherapie toepas ten einde die jong man van sy “siekte” te “genees”.

Gewikkel in 'n geding met God neem sy sielestryd en selfveragting steeds toe en word hy boonop geteister deur nimmereindigende nagmerries waarin sy heimlike seksualiteit openbaar gemaak word. Na etlike jare as predikant verlaat hy die bediening vir die televisiebedryf, want hy kan dit nie verder ontken nie: “Ek het depressief besef wie ek was. 'n Moffie, 'n poeffer, 'n *queer*, 'n homo. Die naam wat daaraan gegee is, het nie saak gemaak nie. Wat saak gemaak het, was dat daar geen manier was wat ek dit kon verander of ontken nie. Dit was my identiteit. Dit was ek.” (163)

Die onafwendbare konfrontasie met die (spreekwoordelike) geraamte in die kas het 'n radikale wending en merkwaardige verandering in insig tot gevolg: Cilliers se aan-

vaarding van sy seksualiteit word deur hom as bevrydend ervaar—'n proses wat hom stroop van ideologiese vooroordele wat mens marginaliseer op grond van gender, ras en seksualiteit. Die “genesingsproses” wat volg, manifesteer dan ook metatekstueel deur die ontginning van die skryfproses se (skynbaar) terapeutiese waarde.

In die lig van die voorafgaande word daar met die publikasie van *Soeker* probeer om iets omtrent die aard en verloop van die openbare polemiek, wat die verskyning van *'n Kas is vir klere* ontketen het, te boekstaaf. In hierdie heruitgawe word die oorspronklike biografie aangevul en uitgebrei met 'n seleksie van epitekste, asook Cilliers se aanvanklike en/of bygewerkte repliek daarop. Noemenswaardig in hierdie verband is nie net die uiteenlopende reaksie van die publiek nie, maar veral die dialoog tussen Cilliers en die kerk.

In die geheel beskou is *Soeker* beduidende belydenisliteratuur. Soos (onder andere) Karin Eloff se *Stiletto* (2009)—'n outobiografiese vertelling omtrent haar wedervaringe in die seksindustrie—verleen ook *Soeker* 'n stem aan die eens versweë individu, deur die “ons” in die samelewing gestereotipeer as die gemarginaliseerde “ander”. Boonop is dit 'n luisterrike stem wat uit *Soeker* opklink. Die vertelling word bedrewe beheers deur treffende taalgebruik en vlymskerp formulering—wat in sommige gevalle resulteer in meesterlike metaforiek, sonder om in sierskrywery of 'n aanmatigende styl te ontaard.

Hierteenoor kon die hoofstukindeling meer genuanseerd gewees het deur (byvoorbeeld) te korreleer met prominente tydspronge in die vertelde tyd. Hinderlik is dan ook die soms té omslagtige uiteensettings, wat die deurlopende handhawing van die sentrale spanningslyn beïnvloed. By tye wonder 'n mens of al die detail werklik relevant is vir die verhaal?

Ten slotte is *Soeker* nie maar net 'n dokumentering óf voortsetting van die debat oor

homoseksualiteit nie, maar veel eerder 'n heftige pleidooi vir hervorming. Nietemin hoef die leser nie noodwendig met Cilliers se (soms weliswaar skreiende) aantygings teen die samelewing en (veral) die kerk saam te stem of daarmee te identifiseer ten einde baat te vind by hierdie teks nie. Om gewoon kennis te neem van hierdie "andersoortige" perspektief op aktuele aangeleenthede kan op sigself al insiggewend en verrykend wees.

Shaun de Jager
Shaun.deJager@up.ac.za
Universiteit van Pretoria,
Pretoria